

На основу члана 14. став 3. Закона о систему индиректног опорезивања у Босни и Херцеговини („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 44/03 и 52/04), члана 76. став 2. и члана 90. став 3. Закона о поступку индиректног опорезивања („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 89/05) Управни одбор Управе за индиректно опорезивање, на 50. сједници одржаној 12.12. 2005. године, донио је

П Р А В И Л Н И К О КОНТРОЛИ ИНДИРЕКТНИХ ПОРЕЗА

ПОГЛАВЉЕ I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником уређују се питања која се односе на рад инспектора у поступку контроле индиректних пореза (у даљем тексту: контрола), поступку ограничене провјере, врсте инспекцијске контроле и поступак инспектора у случају сазнања за постојање прекршаја или кривичног дјела.

Овај правилник примјењују инспектори и други овлашћени службеници Управе за индиректно опорезивање (у даљем тексту: УИО)

Права и обавезе инспектора и других овлашћених лица у поступку контроле су прописана Законом о Управи за индиректно опорезивање и Законом о поступку индиректног опорезивања.

ПОГЛАВЉЕ II - КОНТРОЛА ИНДИРЕКТНИХ ПОРЕЗА

Члан 2.

Послове контроле врше инспектори надлежних организационих јединица УИО, као и службеници са посебним овлашћењима и одговорностима, у складу са Законом и овим правилником.

Изузетно, када то захтијевају посебне околности, директор УИО, може овластити службеника који испуњава прописане услове да привремено врши послове контроле са свим овлашћењима инспектора, док трају те околности. Овлашћење се даје путем рјешења.

Послове контроле врше инспектори:

- Одсјека за контролу великих обвезника,
- Одсјека за контролу.

Поступак провјере података из члана 84. до 86. Закона о поступку индиректног опорезивања врше службеници Одсјека за порезе - Група за обраду пореских пријава.

Члан 3.

Контрола је испитивање и утврђивање тачне пореске обавезе обвезника индиректних пореза (у даљем тексту: обвезника) од инспектора или других овлашћених службеника УИО овлашћених за обављање контроле.

Контрола се може обављати код свих регистрованих обвезника, као и код свих других лица која располажу информацијама, чињеницама или доказима који су битни за утврђивање пореске обавезе.

Предмет контроле може бити један или више врста пореза, један или више пореских периода, или само одређене пореске чињенице.

Пореске чињенице које се односе на власника, сувласнике или заступнике обвезника, могу бити укључене у контролу, уколико се могу користити у истој.

Члан 4.

Предмет контроле, изузетно могу бити и лица која нису регистрована као обвезници индиректних пореза уколико испуњавају законом прописане услове за регистрацију. Контрола ових лица дозвољена је једино ако УИО располаже подацима о томе да је лице испунило законом прописане услове по којима је у обавези да се региструје као обвезник.

Ако се у контроли утврде незаконитости, неправилности или пропусти у извршавању обавеза из пореско-правног односа, обвезнику се налаже да их отклони.

ПОГЛАВЉЕ III - ВРШЕЊЕ КОНТРОЛЕ

Члан 5.

Инспектор врши контролу у циљу остваривања и заштите јавног интереса, као и интереса обвезника, када је то у складу са јавним интересом.

Поступак контроле покреће се и води по службеној дужности.

Члан 6.

Инспектор, по службеној дужности, утврђује чињенично стање и изводи доказе у поступку контроле.

Инспектор мора провјерити стварне и правне односе који су основа пореске обавезе.

Инспектор је обавезан упознати обвезника са свим утврђеним чињеницама и пореским посљедицама.

Субјекат контроле може предлагати и подносити доказе у циљу утврђивања пословног и правилног чињеничног стања.

Члан 7.

Уколико обвезник или његов заступник није у могућности или одбије дати тражене информације или појашњења, инспектори су овлашћени да исте траже од других лица.

Члан 8.

Обвезници се класификују на основу оствареног годишњег промета.

Класификација је слиједећа:

- велики обвезници,
- средњи обвезници,
- мали обвезници,
- микро обвезници.

Критерије за наведену класификацију доноси директор УИО.

Члан 9.

Контролу великих обвезника врше инспектори Одсјека за контролу великих обвезника.

Велики обвезник је лице које испуњава прописане услове за утврђивање великог обвезника. Велики обвезник је и лице које заједно са повезаним лицима испуњава прописане услове за утврђивање великог обвезника.

Критерији за одређивање великих обвезника прописује директор УИО, на приједлог руководиоца Одсјека за контролу великих обвезника. Основни критериј за утврђивање категорије великог обвезника је годишњи промет лица.

Контрола код великих обвезника се увијек наставља на посљедњи период опорезивања који је обухваћен претходном контролом.

Изузетно, одредба става 4. овог члана не односи се на дјелимичну и информативну контролу.

Одсјек за контролу великих обвезника може вршити контролу и код обвезника који има статус повезаног друштва са великим обвезником, као и контролу физичких лица – оснивача, заступника или пуномоћника великог обвезника.

Лицем повезаним са обвезником сматра се оно физичко или правно лице у чијим се односима са обвезником јавља могућност контроле или значајног утицаја на пословне одлуке. Посједовање више од половине или појединачно највећег дијела дионица или удјела сматра се омогућеном контролом. Значајним утицајем сматра се узајамно велики обим купопродаје, технолошка зависност или на било који начин стечена контрола над управљањем.

Руководилац Одсјека за контролу великих обвезника овлашћен је да од других организационих јединица УИО захтијева асистенцију у вршењу контроле.

Захтјев за асистенцију је обавезујући за организациону јединицу УИО којој је достављен и по истом се мора поступити у року наведеном у захтјеву.

Захтјев за асистенцију обавезно садржи: назив лица које је предмет контроле, врсту индиректног пореза и период опорезивања који се контролише.

ПОГЛАВЉЕ IV - ПОСТУПАК КОНТРОЛЕ

Члан 10.

Поступак контроле садржи слиједеће битне елементе:

- планирање и припрема контроле,
- непосредна контрола,
- израда записника и извјештавање и
- процедуре након уручења записника, укључујући и разрез пореске обавезе.

Члан 11.

Предмет контроле се утврђује писменим налогом за контролу.

Налог за контролу садржи основне податке о обвезнику, порески период који се контролише, врсте пореза који се контролишу, имена инспектора и почетак контроле.

Налог за контролу даје:

- Шеф Групе за контролу великих обвезника,
- Шеф Групе за контролу.

Изузетно, налог за контролу може дати и Шеф Одсјека за контролу великих обвезника, односно Шеф Одсјека за контролу.

Члан 12.

Контроле могу бити:

- потпуне,
- дјелимичне,
- информативне.

Потпуна контрола обухвата надзор над обрачуном и уплатом свих индиректних пореза, које су прописане позитивним законским прописима. Период контроле је, почев од посљедњег записника о контроли УИО до дана почетка контроле, све у оквиру рока застаре.

Налогодавац, односно инспектори у договору са непосредним руководиоцем могу одлучити да скрате период контроле или да у контролисаном периоду неке пореске обавезе не буду предмет контроле. За овакву одлуку неопходни су објективни разлози који указују да би другачије поступање било у супротности са начелом економичности поступка.

Дјелимична контрола је ограничена на поједине пословне активности обвезника и чињенице битне за опорезивање, односно пословне активности одређеног пореског периода. Дјелимична контрола се врши на основу налога, којим је дефинисана врста индиректног пореза који се контролише, период у коме се контролише и/или пореска чињеница која се контролише.

Информативна контрола се врши по налогу, у циљу прикупљања информација потребних за извођење других контрола или по замолници других за то овлашћених органа.

Инспектор није обавезан да открије сврху прикупљених информација, а обвезнику обавезно доставља записник.

ПОГЛАВЉЕ V - ПЛАНИРАЊЕ КОНТРОЛЕ

Члан 13.

Контрола се планира на основу процјене ризика који се заснива на подацима из пореских пријава, као и других података који омогућавају испитивања и утврђивање тачности података пореских пријава.

Планирање контроле има за циљ избор обвезника над чијим пријавама се очекује највећи ефекат у откривању непријављених пореза.

Одабир обвезника за контролу врши се на основу слиједећих критерија:

- обвезник код кога се предвиђа највећа промјена у пореској основици,
- обвезник који дуже вријеме није био предмет контроле,
- обвезник са неуобичајеним пословним понашањем.

Избор пријаве која ће бити предмет контроле извршиће се на основу општих и посебних критерија.

Општи критерији су:

- очигледне грешке,
- бруто приходи,

- висина зараде,
- трошкови,
- врста дјелатности,
- билансне листе,
- поређење од године до године,
- захтјеви за поврат.

Посебни критерији су:

- неизвршавање или дјелимично извршавање пореских обавеза,
- подаци прикупљени од других органа, организација и трећих лица,
- остали показатељи који указују на недостатке у извршавању и пријављивању обавеза,
- случајни избор.

Члан 14.

Оквирне годишње планове контроле доносе основне организационе јединице УИО које су надлежне за:

- контролу великих обвезника,
- контролу осталих обвезника.

Годишњи планови контроле се сачињавају примјеном методе процјене ризика. Под процјеном ризика подразумијевају се све расположиве информације о обвезнику, а анализа процјене ризика се врши на основу:

- класификације обвезника (велики, средњи, мали или микро),
- врсту пословне дјелатности коју обвезник обавља (производња, велепродаја, малопродаја, услуге, извоз, посебне шеме – грађевински радови),
- власништва над правним лицем,
- испуњавање обавеза по прописима о индиректним порезима,
- резултата из ранијих контрола,
- упоређивања са подацима ентитетских пореских управа из претходних периода опорезивања.

Члан 15.

Годишњи план контрола обавезно садржи:

- укупан број контрола,
- број контрола код обвезника који се приоритетно контролишу – произвођача и увозника акцизних производа и извозника,
- број инспектора који ће бити ангажовани у контролама.

Број годишњих контрола се утврђује на основу временских стандарда за извршење контроле код великих обвезника, средњих, малих и микро обвезника.

Члан 16.

Годишњи план контроле доноси шеф одсјека у Средишњем уреду у сарадњи са шефовима група у регионалним центрима.

Мјесечне планове доноси шеф групе у регионалном центру.

Годишњи план се доноси до 15. децембра текуће године за наредну годину, а мјесечни планови се доносе до 25-ог текућег мјесеца за наредни мјесец.

Анализа годишњег плана контрола за претходну годину се врши до 31. јануара текуће године.

Члан 17.

Оперативни планови контрола садрже податке о пријавама обвезника које су предмет надзора и инспекторима који ће извршити контролу.

Руководилац организационе јединице ће, цијенећи природу, сложеност и друге околности од значаја за конкретан предмет контроле, у оперативним плановима одредити да контроле врше инспектори за које оцијени да су најстручнији за ту контролу.

Члан 18.

Изузетно од планираних контрола, могуће је у случају потребе, а по налогу шефа групе, односно шефа одсјека, извршити контролу и код других обвезника који нису наведени у оперативним плановима рада.

Члан 19.

Као упутство о трајању контроле, требало би се примјењивати:

- за велике обвезнике 10 радних дана,
- за средње обвезнике 7 радних дана,
- за мале обвезнике 5 радних дана и
- за микро обвезнике 3 радна дана.

ПОГЛАВЉЕ VI - ПОСТУПАК КОНТРОЛЕ ИНДИРЕКТНИХ ПОРЕЗА

Члан 20.

Обвезник се обавјештава налогом за контролу, прије почетка контроле, о врсти, мјесту и времену контроле.

По пријему налога за контролу, обвезник је дужан предузети све радње у циљу обезбјеђења услова за неометано провођења поступка контроле.

Изузетно од става 1. овог члана, обвезник се не обавјештава о контроли, уколико би се тиме угрозила сврха контроле. У том случају, налог за контролу се уручује обвезнику или другом лицу које подлијеже контроли, непосредно прије почетка контроле.

Контрола индиректних пореза је контрола која се врши у пословним просторијама обвезника или на другом мјесту које одреди руководилац организационе јединице УИО надлежне за контролу.

Уколико пословне просторије обвезника не пружају неопходну сигурност, приватност или минималне услове неопходне за преглед, контрола се може вршити и у канцеларији овлашћеног књиговође или у канцеларији УИО.

Члан 21.

Прије почетка теренске контроле, инспектор доказује своје службено својство и идентитет службеном легитимацијом.

Члан 22.

Обвезник је обавезан да учествује у поступку контроле и даје обавјештења и изјаве на захтјев инспектора, а у складу са чланом 93. став 3. Закона о поступку индиректног опорезивања.

Инспектор је обавезан утврдити идентитет обвезника, законског заступника или пуномоћника.

Ако није у могућности да присуствује контроли, обвезник ће одредити лице које, у његово име, извршава обавезе из става 1. овог члана.

Неизвршење обавеза из става 1. не одлаже вршење контроле.

Инспектор може захтијевати податке, односно увид у документацију и од запослених код обвезника или других лица.

Наведена лица дужна су да податке којима располажу, односно документацију учине доступним инспекторима.

Члан 23.

Обвезник има право да током поступка теренске контроле износи чињенице и предлаже извођење доказа, а инспектор има обавезу да се изјасни о свим наводима пореског обвезника.

Инспектор је дужан омогућити обвезнику да се током цијелог поступка контроле изјашњава о свим релевантним налазима контроле.

Члан 24.

Уколико је књиговодствена евиденција неажурна, непотпуна или неуредна инспектор ће донијети закључак, којим се налаже обвезнику да исте ажурира и оставља рок, који не може бити дужи од 15 дана.

Ако се пореска обавеза не може утврдити на основу књиговодствених евиденција обвезника, пореска обавеза се утврђује на основу расположиве документације и примјеном индиректне процјене пореске обавезе, а у складу са чланом 70. Закона о поступку индиректног опорезивања.

Уколико обвезник не отклони недостатке у остављеном року, а пореска обавеза се не може утврдити на основу расположиве документације или методом индиректне процјене пореске обавезе, доноси се рјешење о привременој забрани обављања пословних активности обвезника у складу са чланом 94. Закона о поступку индиректног опорезивања.

Рјешење о привременој забрани обављања пословних активности доноси шеф групе, односно непосредно претпостављени инспекторима.

Члан 25.

Инспектор има право да узме изјаву од обвезника или других лица, у циљу утврђивања чињеница које на други начин није могао утврдити.

Изјава се мора узети на записник у складу са Законом о управном поступку, како би могла послужити као ваљано доказно средство.

Члан 26.

Инспектор је дужан да у циљу тачног утврђивања пореза, добије што више података и информација које се односе на: финансијску историју обвезника, животни стандард, личне трошкове, неопорезиве или приходе изузете од опорезивања током година, ствари од вриједности и личну имовину, акције и обвезнице, банковне рачуне, некретнине, аутомобиле и другу имовину у земљи и иностранству, те податке о продајама, куповинама и трансакцијама током контролисаног периода.

Обвезник је обавезан тражене податке доставити инспектору у остављеном року.

Члан 27.

Инспектор има право да уђе у пословне просторије, односно на сваки посјед или у просторије у којима обвезник обавља било које пословне активности или у којима се чувају или се могу чувати пословне књиге или друге евиденције.

Сврха уласка је непосредан увид у опрему, залихе робе и књиговодствену и другу евиденцију.

Обвезнику или његовом пуномоћнику, односно заступнику мора се пружити могућност да присуствује прегледу пословних и других просторија, земљишта и слично.

Члан 28.

Ако обвезник не користи могућност да присуствује прегледу земљишта, пословних и других просторија, а инспектор оцијени да се на тај начин онемогућава или одлаже теренске контрола, обавиће увид и без присуства обвезника.

Члан 29.

Ако обвезник онемогући преглед земљишта пословних и других просторија инспектор ће затражити асистенцију полиције.

На усмени захтјев инспектора мјесно надлежна Полицијска управа обавезна је омогућити асистенцију.

Члан 30.

Приступ инспектора стамбеним просторијама обвезника које се користе искључиво за становање, а постоји основана сумња да се исте користе и за пословне активности, допусти ће се само уз судски налог.

Члан 31.

О резултатима контроле инспектори одржавају са обвезником завршни разговор.

Уколико у поступку контроле није утврђена додатна пореска обавеза или ако обвезник одбије да присуствује завршном разговору, исти се неће одржати.

На завршном разговору се разматрају све чињенице које су спорне, конкретна примјена прописа у контроли као и посљедице контроле.

Инспектор је дужан омогућити обвезнику да се прије уручења записника изјасни о свим резултатима контроле.

Члан 32.

О извршеној контроли обвезника, инспектори састављају записник с налазима чињеничног и правног стања, као и образложење како такви налази утичу на пореску основицу и пореску обавезу обвезника.

Записник о контроли потписују инспектори и шеф групе.

Записник се доставља обвезнику у року од 8 (осам) радних дана по завршетку контроле. Контрола се завршава даном одржавања завршног разговора, у складу са чланом 31. овог правилника.

На записник се може уложити приговор у року од 5 (пет) радних дана.

Инспектори су дужни размотрити наводе у приговору, донијети рјешење и исто доставити обвезнику.

Члан 33.

Уколико су записником утврђене неправилности у погледу обрачуна, евидентирања и плаћања јавних прихода, инспектори ће донијети рјешење о разрезу додатне пореске обавезе, наложити уплату додатно утврђене пореске обавезе и дати упуте о отклањању недостатака и неправилности.

Рјешење се доставља обвезнику у року од 10 (десет) дана од пријема приговора на записник, односно истека рока за улагање приговора.

Рјешењем се утврђују чињенице констатоване у записнику.

Записник о контроли је саставни дио рјешења.

ПОГЛАВЉЕ VII - ОГРАНИЧЕНА ПРОВЈЕРА

Члан 34.

Ограничена провјера се врши у циљу провјере и утврђивања обавезе по основу индиректних пореза на основу пореских пријава обвезника и његових изјава, података које поседује УИО, као и на основу увида у пословне књиге, евиденције и другу документацију везану за пословање обвезника.

УИО није обавезна да обавијести обвезника о ограниченој провјери.

Члан 35.

Ограничена провјера се врши у просторијама УИО.

Изузетно од става 1. овог члана, поједине радње ограничене провјере могу се вршити и изван просторија УИО, уколико је то прописано царинским прописима или ако се радње проводе у циљу провјере стања залиха код обвезника.

Члан 36.

Уколико инспектор у поступку ограничене провјере, утврди да је обавеза по основу индиректних пореза већа од обавезе коју је обвезника исказао, доставља обвезнику записник у којем се даје и приједлог разреза.

Обвезник може доставити своје примједбе на записник и на приједлог разреза у року од 5 радних дана од дана пријема записника.

Ако обвезник не достави примједбе на записник и на приједлог разреза, приједлог разреза постаје коначан. У случају да обвезник достави примједбе, инспектор доноси рјешење о додатно утврђеној пореској обавези у поступку ограничене провјере.

Члан 37.

У случају потребе, УИО може захтијевати од обвезника да буде присутан за вријеме вршења ограничене провјере, о чему се исти обавјештава.

Изузетно, у случају из члана 35. став 2. овог правилника, УИО може захтијевати од обвезника да буде присутан у вршењу појединих радњи у поступку ограничене провјере. У том случају обвезник се обавјештава о обавези присуства.

ПОГЛАВЉЕ VIII - ПОРЕСКИ ПРЕКРШАЈИ И ПОРЕСКА КРИВИЧНА ДЈЕЛА

Члан 38.

Уколико у поступку контроле инспектор утврди да је обвезник учинио прекршај, дужан је по истеку рока за приговор на записник, поднијети прекршајну пријаву надлежној организационој јединици УИО, коју потписују инспектори и шеф групе.

Члан 39.

Уколико у поступку контроле инспектор утврди постојање основане сумње да је извршено кривично дјело, дужан је без одлагања о истом доставити обавијест Сектору за провођење и поштивање царинских и пореских законских прописа. Обавијест о постојању основање сумње да је извршено кривично дјело, искључује подношење прекршајне пријаве од стране инспектора.

Члан 40.

По пријему наведене информације Сектор за провођење и поштивање царинских и пореских законских прописа је дужан поступити у складу са процедурама прописаним Законом о кривичном поступку.

ПОГЛАВЉЕ IX - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 41.

Овај правилник ступа на снагу сlijедећег дана од дана објављивања у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине».